

Til LO

Dato: 01.04.2019

Skolenes landsforbunds innspill til NOU 2019:4 Nye sjanser – bedre læring

Innledning

Skolenes landsforbund ønsker et utdanningssystem som fremmer demokratisk og rettferdig fordeling av kunnskap og kompetanse. Utdanningssystemet skal sikre at hvert enkelt menneske får realisert sine evner og rustes til aktiv yrkes- og samfunnsdeltakelse. Utdanning skal være basert på et solidarisk menneskesyn og være et offentlig ansvar, under demokratisk kontroll og tilgjengelig for alle gjennom en offentlig drevet fellesskole.

Alle mennesker skal gis samme mulighet til utdanning og livslang læring, uavhengig av bakgrunn og selvsagt også uavhengig av kjønn. Alle elever skal gis mulighet til å gå ut av skolen med tro på seg selv, utvikle sine praktiske og teoretiske evner og sin evne til kritisk refleksjon.

Kommentarer og innspill

Ekspertutvalget om kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner (Stoltenbergutvalget) ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 25. august 2017 for å samle kunnskap om hvorfor kjønnsforskjeller i skolen oppstår, og foreslå tiltak for å motvirke uheldige kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner.

Skolenes landsforbund er enig i at kjønnsforskjellene i skolen er en utfordring for samfunnet, for enkeltindividet og ikke minst for oss som jobber i skolen. Hva gjør vi galt?

Skolenes landsforbund ønsker i våre kommentarer og innspill også å peke på det vi mener kan være årsaken til kjønnsforskjellene.

Skolenes landsforbund mener at mandatet til utvalget er smalt. Der finnes mange andre problemer som også har en innvirkning på kjønnsforskjellene. Vi har 100.000 ungdommer i Norge i dag under 30 år som verken er i arbeid eller under utdanning. Sammenhengene med foreldrenes sosioøkonomiske bakgrunn, utdanningsnivå og inntekt har også mye å si, noe utvalget også peker på.

Siden inntoget av internasjonale tester som PISA og TIMMS, samt de nasjonale testene og rangering av skoler og kommuner ut fra resultatene, har det skjedd en dreining mot en testkultur. Kommuner og fylkeskommuner har ønsket seg bedre resultater og dermed bidradd til en testkultur i skolen og økt dokumentasjonskrav. Dette mener vi i SL har ført til en ensretting av oppøringen og at handlingsrommet til læreren er blitt mindre. Fellesskolen er blitt for akademisk og teoritung.

Utvalget anbefaler mer testing. Dette er Skolenes landsforbund sterkt imot. Det er allerede mye testing i skolen. Dette tar fokus vekk fra skolens kjerneområder, og bidrar ikke til å motvirke kjønnsforskjellene. Mer av samme medisin er sjelden et godt tiltak for å rette opp skjevheter.

Økt fokus på **innholdet** i oppløringen kan være med på å viske ut kjønnsforskjeller. Et eksempel er elevmedvirkning, der det er dokumentert at elevene lærer 60 prosent mer når de lærer hverandre matematikk, enn når læreren underviser – ofte over hodet på elevene. Kateterundervisning der elevene veksler mellom å henge med og holde fokus der og da når læreren forklarer og samtidig skulle notere og eventuelt gjøre oppgaver på egen hånd umiddelbart, er en svært krevende øvelse (multitasking) for mange. Og da kanskje spesielt for gutter i gitte aldersgrupper. Våre medlemmer viser til at jenter responderer bedre på kateterundervisning. Gi elevene tillit til at de har evne til å reflektere og tenke selv dersom læreren legger ting til rette for dem.

Stoltenberg-utvalget foreslår flere valgfag og reduksjon av kjernefag i sin rapport. **Dette vil vi støtte, da vi ser at det vil gjøre skolehverdagen mindre akademisk og teoritung.**

Kostnadene ved de praktiske og estetiske fagene pluss endringer i læreplanene har gjort at til og med disse fagene er blitt teoretiserte.

Skolenes landsforbund mener at variert, relevant og praktisk oppløring vil hjelpe til med å utjevne kjønnsforskjellene og klasseforskjellene.

Ved forskrift til Oppløringslovens § 1-1 står det følgende: *Skoleeigaren kan omdisponere inntil 5 prosent av timane som er fastsette i det enkelte faget for heile klassar/grupper eller årstrinn.* Muligheten med omdisponering av 5% tid i skolen til annet innhold bør brukes mer aktivt, og vi mener at mer praktisk oppløring vil kunne avhjelpe.

Stoltenbergutvalget gir i sine anbefalinger «medisin» mot virkningen av denne skolekulturen. Eksempler på dette er å styrke elevenes valgmuligheter på ungdomstrinnet ved å gi tilbud om minst 5 valgfag, og innføre et 11. skoleår.

Skolenes landsforbund mener at det er bra med økning i valgfag. Muligheter for valg er alltid positivt for motivasjonen. Vi tenker oss at rammene rundt arbeidslivs-faget i grunnskolen bør styrkes i stedet for å innføre det 11. skoleåret.

Bakgrunnen for vår skepsis til det 11. skoleåret er todelt: Hvem skal ha ansvaret for et 11. skoleår, og hva skal et 11. skoleår inneholde?

Hvis man sier at det er kommunene som skal ha ansvaret for et 11. skoleår, så er vi veldig bekymret for at elevene bare får mere av en medisin som ikke virker.

Skal det inneholde mye av det samme som eleven har gjennomgått i 10.klassen, for å forbedre karakterene?

Eller skal det være et innføringsår i fylkeskommunens regi hvor eleven får smake litt på hva som venter i videregående skole?

Elevene trenger noe som kan oppmuntre, og øke lysten, til å gjennomføre videregående skole, ikke bli satt inn i et 11. skoleår som ikke gir noe. Dette er bare en utsettelse av et problem, og problemet heter motivasjon.

Bakgrunnen for utvalgets anbefalinger er at gutter modnes senere enn jenter, også kognitivt. Skolenes landsforbund mener da at det **er innholdet i de 10 årene** som er utfordringen. Mer variert, relevant og praktisk tilnærming som favner både gutter og jenter er et bedre tiltak.

Angående forslaget om utsatt første skoleår, mener vi at det viktigste tiltaket er at alle elevene må oppleve mestring og det å lykkes. Å utsette et skoleår er et tiltak for å gjøre enkeltelever mer skolemodne. Ved en omlegging av opplæring i 1. klasse til mer preget av lek og praktiske oppgaver, vil dette avhjelpe denne utfordringen.

Stoltenberg-utvalget anbefaler at fylkeskommuner kan gi inntil to ekstrapoeng til det underrepresenterte kjønn på utdanningsprogrammer og skoler der kjønnsfordelingen er skjevare enn 80/20.

Forskning viser at det ikke er karakterer og inntak som er hindringen for økt kjønnsbalanse i yrkesfagene. Det kan også ha en negativ signalvirkning og vil uansett medføre ekstra organisering osv. Derimot kan lokal prioritering/ slusing av elever som minoritet til enkelte skoler være et viktig virkemiddel.

Manglende kjønnsbalanse i yrkesfagene medfører manglende muligheter for likestilling og selvutvikling for både gutter og jenter i arbeiderklassen. Det er en hindring for økt rekruttering, status og utvikling av yrkesfagene i tråd med resten av samfunnet. Framfor statiske forslag til endringer anbefaler Skoenes landsforbund, i tråd med Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY) m. fl., at det opprettes ett

nasjonalt senter for mangfold i utdanningsvalg som kan være en nasjonal pådriver i arbeidet og kontinuerlig følge utviklingen med nødvendige tiltak og prosjekter. Senteret kan utvikle verktøy, gjennomføre kampanjer mm mot de ulike aktørene som er involvert i barns oppvekst og skolegang. Videre bør det vurderes en egen likestillingsressurs i det videre arbeidet med regionsreformen. Gjennom et slikt senter og regionale likestillingsressurser kan arbeid med rollemodeller, nettverk for ungdom og kompetanseheving for skoler/lærere og bedrifter/ instruktører ivaretas og videreutvikles. Like muligheter for begge kjønn må ikke knyttes til rene akademiske mål.

Skolenes landsforbund vil sende egen høring til Utdanningsdirektoratet angående NOU 2019:4 Nye sjanser – bedre læring

Med vennlig hilsen
for SKOLENES LANDSFORBUND

Mette Johnsen Walker
Forbundssekretær
Mobil: 481 89 480
E-post: mjw@skolenes.no